

DOI: 10.18372/2415-8151.25.16778
УДК 711.16:72.05

ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ПРОЕКТУВАННЯ СТУДЕНТСЬКИХ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНИХ ПРОСТОРІВ І БУДІВЕЛЬ

Дмитраш Ольга Юріївна

*к.арх., асистент кафедри Дизайну архітектурного середовища,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна
e-mail: olha.y.dmytrash@lpnu.ua, orcid: 0000-0002-5236-8144*

Анотація. Публікація присвячена висвітленню основних тенденцій, закономірностей і чинників, що впливають на проектування сучасних культурно-освітніх просторів і будівель у складі закладів вищої освіти.

Для встановлення закономірностей та особливостей архітектурно-планувальних рішень у дослідженні використано: аналогію, аналіз і синтез, порівняння й узагальнення. Для дослідження об'ємно-просторової організації, ознак класифікації та опису результатів застосовувалися збір і групування чинників, розробка й перевірка гіпотез, а також оцінка процесів.

Проведений аналіз теоретичної бази проектування об'єктів культури при університетах свідчить про те, що сьогодні у вітчизняній фаховій літературі недостатньо висвітлена ця тематика, що призводить до неможливості впровадження позитивного світового досвіду в умовах України.

Охарактеризовано сучасні тенденції формування ефективного та комфортного освітньо-культурного простору ЗВО. Оцінено вплив архітектурно-просторових рішень на ефективність та інтенсивність користування реалізованими культурно-освітніми приміщеннями та будівлями у складі університетів.

Висвітлено основні напрямки формування функційного наповнення студентських просторів і будівель, а саме: культура та освіта у вільний від навчання час. За кожним із цих напрямків стоїть певний вид діяльності, група приміщень. Виявлено основні чинники, що впливають на проектування культурно-освітніх закладів у складі ЗВО, до яких віднесено: соціально-економічний, містобудівний, архітектурно-просторовий, функціональний.

Варто зазначити, що основним критерієм успішності культурно-освітніх закладів у складі ЗВО є висока інтенсивність їх використання, що зумовлюється в залученням до групи основних приміщень закладів харчування і торгівлі, також важливим аргументом є повсякденний доступ до будівлі та режим роботи без вихідних, велика кількість вхідних груп, застосування у планувальній структурі навчальних зон із гнучким плануванням.

Підсумовуючи, слід зазначити, що освітньо-культурні простори і будівлі беруть на себе функцію залучення якомога більшої кількості студентів до загальноуніверситетського життя, створення тісної спільноти студентів і викладачів, покращення іміджу та налагодження міжуніверситетських і міжнародних зв'язків.

Ключові слова: заклад вищої освіти; освіта; культура; архітектурно-просторове рішення; культурно-освітній простір; архітектурне проектування; університетська будівля; чинник; функціональне зонування; культурно-видовищні заклади; дизайн архітектурного середовища; студентський простір; кампус

ВСТУП

Університетські будівлі є цікавим вибором для сучасної архітектури. До семи вільних мистецтв, вже давно приєдналися безліч інших факультетів і кафедр. Це розгалуження знань вимагає спеціалізації структури простору, який відіграє важливу роль у передачі і створенні нових знань. Більшість сучасних вітчизняних кампусів позбавлені загальнодоступних громадських просторів. Студенти проводять значну частину свого часу за межами лекційної зали чи навчальної аудиторії (групи приміщень, які ми можемо віднести до офіційного або формального простору для навчання). В цей час вони спілкуються, самостійно навчаються, відпочивають. Причиною даного явища є відсутність у більшості студмістечок освітньо-культурних просторів і будівель. Цей простір провокує соціальну взаємодію: несподівані зустрічі, імпровізовані розмови, створює відчуття приналежності до певної соціальної групи. Він сприяє особистістському і професійному зростанню.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Протягом сотень років у будівництві кампусів дотримувалися стабільної формули: університетам потрібно було забезпечити місце для викладання, обіду, сну та розваг. Однак сьогодні ця формула набагато складніша. Цей контекст має дуже реальний вплив на фізичний дизайн студентських містечок. Ми бачимо нові типи будівель та нові підходи до планування. Книга І. Тейлор, Дж. Коулсона і П. Робертса «Університетські тренди» висвітлює цей мінливий клімат та те, як різні установи реагували фізично на фінансові, педагогічні та технологічні умови сучасної вищої освіти, дивлячись на реальні проекти з усього світу. Також проведено аналіз типів сучасних будівельних та планувальних проєктів, на основі якого складено перелік основних тенденцій, які сьогодні формують планування та архітектуру університетів: адаптивне повторне вико-

ристання; гнучка архітектура; будинки-хаби; міждисциплінарні науково-дослідні споруди; транснаціональна освіта; комерційна урбанізація; масштабні розширення кампуса; ревіталізація (пожвавлення) генеральних планів; інтернет-навчання [4].

У дослідженні під назвою «Простір для навчання» на основі опитування студентів, висунуто нові умови для ефективного навчання, а саме створення: простору для групового навчання; модельованого середовища; імерсійного середовища; простору рівних та соціальних навчальних програм; навчальних кластерів; індивідуальних навчальних просторів; зовнішніх (екстер'єрних) просторів. Також у дослідженні подано рекомендації в галузі дизайну перелічених просторів [7].

Книга «Навчальне середовище» на основі аналізу реальних прикладів висвітлює особливості створення та реорганізації навчальних просторів в університетах США та Канади, та резюмує, що сучасні кампуси виглядають набагато більш дружелюбними до студентів, ніж будь-коли раніше [8].

Питання пристосування наявних навчальних просторів до потреб сучасних студентів активно вивчають на заході. Зокрема, у дослідженні С. Крамер «Коледжі та університети – освітній простір» автор торкається питань потреби доступу до постійно зростаючих знань людства і забезпечення роботи засобів зв'язку, що стають важливими аспектами у проектуванні кампуса, разом з мультимедійними вимогами, що пред'являються сучасними університетами для організації навчального процесу [15].

Дослідження під назвою «Проектування простору для ефективного навчання» подає планувальні схеми організації навчальних просторів різних типів та окреслює рекомендації щодо їх ефективного використання в майбутньому [19].

Ш. Дагдейл у публікації «Просторові стратегії для нового навчального ландшафту» розглядає територію кампуса не як простір

між навчальними корпусами, а як один з ефективних інструментів навчання і об'єктів навчального простору [6].

Д. Облінгер у книзі «Навчальні простори» говорить про те, що під час проектування ми повинні думати про того, хто навчається. Навчальні простори — це не просто контейнери для кількох затверджених заходів, все ж вони забезпечують середовище для людей. Такі фактори, як наявність їжі та напоїв, зручні стільці та меблі, які пристосовані до різноманітної навчальної діяльності, стають важливими критеріями під час розробки навчальних просторів, що враховують людські фактори як невід'ємні для дизайну навчальних просторів. Швидко зростаюча доступність цифрових технологій також змінює дизайн простору. Цифрові технології продовжують розвиватися швидким темпом, пропонуючи студенту більшу доступність інформації, одночасно стаючи більш мобільним [18].

Британське дослідження «Огляд просторових норм» подає класифікацію та порівняльний аналіз норм і стандартів проектування навчальних просторів [20].

У публікації Г. В. Казакова, Е. А. Діденка проаналізовано видимий простір навчальних приміщень та розроблено рекомендації з архітектурно-просторової оптимізації систем освітлення та вибору зорової стратегії для кращого передавання візуальної інформації [12, с. 197–201].

В статті В. Г. Чернявського пропонується класифікація елементів предметно-просторового середовища інтер'єрів громадських будівель соціальної сфери. Наведена класифікація є важливою передумовою створення номенклатури даних елементів для різних видів життєдіяльності людей в підприємствах: головної (основної) функції — виховання, навчання, лікування, торгівля і харчування; додаткової функції — очікування, відновлення, відпочинок, спілкування; допоміжної функції — інформація, зв'язок, комунікації, санітарні вузли [14, с. 319–325].

Проведений огляд і аналіз літературних джерел і публікацій, що стосуються проектування сучасних ЗВО, свідчить про те, що дана тематика активно досліджується науковцями західноєвропейських країн і США та потребує ширшого висвітлення в українській науковій літературі.

МЕТА

Висвітлити і обґрунтувати основні чинники, що впливають на підходи та методи проектування освітньо-культурних просторів

і будівель в складі університетів, які, власне, покликані організовувати дозвілля сучасних студентів, заповнювати прогалини у організації навчального процесу ЗВО України, сприяти міжуніверситетській та міжнародній співпраці.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Перспективи розвитку нашого суспільства в майбутньому, перш за все, визначатимуться якістю культури і освіти. Формування функційного наповнення студентських освітньо-культурних просторів, будівель і комплексів базується на двох основних напрямках: культура і освіта у вільний від навчання час. За кожним із цих напрямків стоїть певний вид діяльності, група приміщень і просторів. У кожному окремому випадку потрібно визначити оптимальний склад приміщень та функцій, що утворюють необхідні зв'язки з існуючою системою університету та міста.

Напрямок «Культура» передбачає проведення масових заходів, виставок, концертів, фестивалів, творчих зустрічей тощо. Група приміщень, що відповідає за цей вид діяльності — це багато функціональні глядацькі зали, виставкові простори, холи, бібліотеки, музеї. Невід'ємною складовою цієї категорії є фізична активність, тому за необхідності, у разі нестачі такої функції в університетському містечку, в освітньо-культурних центрах розташовують спортивні зали для проведення різноманітних змагань, організації активного дозвілля студентів та дотримання здорового способу життя. Також в проектне рішення включають репетиційні зали в гуманітарних вишах, чи інших, за наявності творчих колективів. Невід'ємною частиною функціонування об'єктів освітньо-культурного призначення є навколишнє ландшафтне середовище та експлуатовані дахи в теплу пору року. Відкриті ландшафтні амфітеатри можуть перетворити похилий рельєф території на активно діючу культурно-освітню та рекреаційну зону.

Напрямок «Освіта» передбачає проведення семінарів, конференцій, круглих столів, співробітництва з іншими університетами, навчання у вільний від занять час та багато інших заходів. У цьому випадку в нагоді стануть конференц-зали, лекторії, зони колективного та тихого навчання. Окрім класичних лекційних залів у даному випадку проектують відкриті амфітеатри в холах, що слугують як неформальні навчальні зони, що, здебільшого, межують із закладами харчування. Такі зони слугують простором для проведення відкритих лекцій, презентацій та виступів, ро-

боти над колективними завданнями та проєктами. Згідно з дослідженнями М. Б. Брауна, заклади харчування, коридори, холи, площі, двори, гуртожитки стають важливими елементами для формування навчальних зон із відкритим плануванням для самостійного та колективного навчання. Проте характер перерахованих груп приміщень здебільшого є хаотичним та непристосованим, або просто не передбаченим для такої функції [16]. Тому інтеграція студентських освітньо-культурних просторів у склад функційного наповнення університетських містечок заповнює прогалини в організації навчального процесу на території університету.

Навчальний простір з гнучким плануванням — приміщення та зони, призначені для здійснення навчання у вільний час поза межами формальних навчальних приміщень (аудиторій, лекційних залів), що мають здатність трансформуватися та пристосовуватися до різних потреб. Правильний просторовий дизайн навчальних зон із гнучким плануванням має бути візуально цікавим, і при тому не повинен відволікати від здатності зосереджуватися [3]. Добре продумані місця для навчання справляють на студента мотиваційний ефект. Саме тому навчальні зони з гнучким плануванням забезпечують індивідуальне та колективне середовище. Зміни у дизайні інтер'єру та ландшафту можуть допомогти навігації студентів у просторі і скорегувати їхню поведінку відповідно до мети простору. Можливість швидко та безперешкодно змінювати параметри простору дає змогу розширити цільовий діапазон його використання.

Сучасні навчальні приміщення мають тенденцію до студентоцентричності, забезпечуються необхідними технологіями для задоволення суб'єктивних потреб студента. Навчання стає ефективнішим, коли навколишнє середовище працює як його потужний інструмент. Особлива увага приділяється тому, що кожен сучасний студент має особисті технічні пристрої, за допомогою яких він здійснює навчання.

З погляду архітектури комп'ютерна система підтримки електронної освіти мусить представляти навколишнє середовище, базоване на використанні сучасних можливостей мережних технологій, забезпечення віддалених занять онлайн і офлайн, з розвиненими засобами автоматизованого тестування знань і навичок, і, мабуть, найголовніше — забезпеченням симетричного діалогового співробітництва між основними компонентами архітектури [11]. Тому під час проєктування враховуються всі вимоги, які пов'язані із до-

ступом до інтернет-ресурсів та електромережі.

Важливим фактором у напрямку формування і розвитку архітектури освітньо-культурних студентських просторів є використання існуючого середовища як університетського бренду. Університетська спадщина — це елемент, який неабияк підвищує атрактивність закладу вищої освіти, тим більше, що останній може бути не тільки об'єктом організації навчання та досліджень, але й цікавою туристичною пам'яткою, і працювати центром комунікації та співробітництва різних університетів регіону, міста чи країни за допомогою створення в цьому середовищі окремих, інтегрованих або пристосованих об'єктів культури, наприклад, міжуніверситетських культурних центрів [13, с. 33]. Залежно від країни, університети, зокрема, широко використовують емблеми, форму одягу та інші традиційні ознаки університетського життя [17, р. 449–454]. Ці атрибути активно задіюються під час створення архітектурного образу освітньо-культурних об'єктів в складі університетів для підкреслення приналежності цієї установи до певного ЗВО.

Ключовими пунктами для визначення впливу соціально-економічного чинника є демографічні та економічні характеристики району розташування та наявність цільової групи. Правильне соціально-економічне прогнозування ситуації на стадії комплексного передпроектного аналізу надалі забезпечить максимальну рентабельність освітньо-культурного об'єкта та його оптимальне функційне навантаження і загальну архітектурно-планувальну концепцію. У випадку створення зазначених просторів і будівель соціокультурний потенціал довколишнього міського середовища значно зростає, а сталий розвиток міста зазнає позитивної динаміки.

Розглядаючи містобудівний чинник, що пливає на формування архітектурних рішень освітньо-культурних просторів і будівель слід звернути увагу на такі аспекти взаємодії:

– університетів, що прагнуть кооперації, як рівноцінних складових творення архітектурно-планувальної концепції освітньо-культурних студентських просторів та будівель спільного користування з різними спрямуванням (технічні, гуманітарні, медичні та ін.), різною кількістю студентів і викладачів, своєрідним розташуванням у структурі міста і можливістю транспортного сполучення чи пішохідної доступності.

У кожному окремому випадку потрібно проводити детальну оцінку потреб університетів і аналізувати можливість їх реалізації на

обраній ділянці під забудову [10, с. 15–23];

– освітньо-культурного центру з міським середовищем: забезпеченість інфраструктурою, можливе дублювання функцій чи послуг установ і закладів, що знаходяться неподалік, або навпаки, насичення міського середовища тими функціями і послугами, яких йому бракує. Варто зазначити, що таким чином вдається досягнути покращення відвідуваності і затребуваності цього об'єкта.

Для того, щоб створити комфортне середовище для багатьох типів людей у різний час доби, треба об'єднати подібні види діяльності. Наприклад, кафе в студентському центрі розташувати поряд з мистецькими виставковими залами. Поєднання цих елементів, які зазвичай розкидані, створює більш живий і насичений простір, ніж будь-який з них окремо. Згідно з тим же принципом університетське містечко, відрізане від торгівлі і життя місцевого населення, присвячене виключно навчанню і університетським заходам, стане менш корисним досвідом для студентів. Наприклад, успішні та популярні історично сформовані університетські кампуси Європи та США. Їхні будівлі фактично вплетені в тканину міста. Так неоліки функційного наповнення студмістечка компенсуються міськими об'єктами. Тому під час проектування замських студентських центрів університетів треба звернути особливу увагу на організацію громадського культурного простору для проведення дозвілля.

Часто зустрічається явище невідповідності існуючих будівель сучасним вимогам і потребам, а інколи — відсутності будівель чи приміщень багато функційного призначення в структурі університетів. У дослідженні «Управління університетським кампусом» автора А. ден Гейер подано схему взаємодії функційних зон сучасного університетського кампуса та коротко описано їх призначення. Аналізуючи цю схему (рис.1), можна відзначити два пункти, які зовсім не притаманні вітчизняному розумінню побудови студмістечок, саме: бізнес-орієнтована функційна зона та зона роздрібною торгівлі [5]. Справа в тому, що більшість університетів світу повинні повністю або частково власними силами фінансувати свою діяльність. Тож залучення інвестицій або співпраця з бізнесом, а також орендна плата за користування комерційною площею та продаж власної продукції є важливим внеском до бюджету установи. Звідси можна зробити висновок, що створюючи нові будівлі або працюючи над реконструкцією існуючих, вітчизняні університети повинні враховувати ці позитивні тенденції. Варто зау-

важити, що освітньо-культурні студентські простори і будівлі — це саме ті заклади, що прекрасно виконують таку функцію та інтегрують приміщення підприємств торгівлі та різного типу приміщення для проведення переговорів, конференцій та інших заходів із залучення інвестицій у свою функційну структуру [9].

Головною ознакою класифікації громадських будівель і споруд є їхнє функційне призначення, згідно з ДБН В.2.2.9-2018 їх можна поділити на 12 груп [2]. Узагальнюючи проведення дослідження на цю тему, освітньо-культурні студентські простори і будівлі можна класифікувати як багато функційні комплекси, яким притаманні такі складові:

– будинки, споруди та приміщення закладів освіти, а саме: заклади вищої освіти і заклади післядипломної освіти. Як вже згадувалося раніше, державні будівельні норми регламентують міжшкільні ресурсні центри, проте до цього переліку не увійшли міжуніверситетські або міжвузівські центри;

– будинки, споруди та приміщення закладів охорони здоров'я, а саме: заклади відпочинку та туризму, готелі, мотелі;

– будинки та споруди фізкультурно-оздоровчі та спортивні, зокрема: відкриті фізкультурно-спортивні споруди і криті будинки і споруди;

– будинки, споруди та приміщення культурно-видовищних, дозвіллевих та культових закладів;

– будинки, споруди та приміщення підприємств торгівлі і харчування, зокрема підприємства роздрібною торгівлі і підприємства харчування;

– будинки, споруди та приміщення науково-дослідних установ, проектних та громадських організацій та управління, а саме: інформаційні центри, установи громадських організацій.

Необхідність поєднання певних функцій в одній будівлі чи у системі будівель і приміщень породжує чинник функціонального призначення, що безпосередньо впливає на принципи проектування і типологію освітньо-культурних студентських просторів і будівель.

Чинник архітектурно-просторовий. Важливими передумовами до втілення успішного і комфортного простору для сучасних студентів є застосування нових підходів до проектування інтер'єрних рішень і загальної побудови внутрішнього простору і ландшафту, що його оточує.

Зокрема варто підкреслити, що для інтер'єрних просторів сучасних студентських

культурних центрів характерні такі ознаки:

- багато функційності;
- транзит як один з основних функційних процесів;
- синтез комунікаційних і комунікативних функцій;

- унікальний візуальний образ, що допомагає відвідувачу знайти, подумки виділити і зафіксувати об'єкт в структурі міста;
- інформаційна насиченість;
- роль «посередника», що допомагає людині адаптуватися в урбаністичному середовищі.

Рис.1. Взаємодія необхідних функціональних зон сучасного університетського кампуса [21]

1. Академічна, призначена для проведення освітнього процесу та досліджень.

2. Житлова, покликана забезпечити університетську спільноту гуртожитками та готелем.

3. Бізнес-орієнтована: простір для партнерської діяльності, пов'язаний з академічними цілями та пов'язаними з цим процесами.

4. Роздрібна торгівля та відпочинок: книгарні, спортивні магазини, громадське харчування.

5. Інфраструктура: пішохідна доступність, транспортні сполучення, забезпеченість паркомісцями.

У контексті побудови зв'язку між внутрішнім простором будівлі та оточуючим ландшафтом і міською структурою потрібно зазначити, що наявність додаткових входів, що не притаманно для вітчизняних закладів культури при університетах, слугує засобом легкої доступності і покращення комунікації. Цей підхід є важливим аспектом впізнаваності певного об'єкта, адже зумовлює більшу кількість видових точок зору пішохода.

В сучасній освітній парадигмі велика увага приділяється інклюзивності навчального процесу, що безпосередньо впливає на побудову навчального простору. Інклюзія — це насамперед шляхи комунікації: як ми шукаємо канали спілкування, щоб залучити якомога більше людей до взаємодії. Ми маємо думати про те, чи наші рішення та дії не вилучають тих, для кого ми працюємо чи створюємо певний продукт. Наприклад, якщо ми

запланували лекцію — чи всі зможуть потрапити на неї? Якщо ми будуємо новий палац культури, то чи всі зможуть скористатися його приміщеннями? Якщо ми створюємо освітню програму, то чи всі бажаючі зможуть долучитися до участі в ній? Тому важливу роль у проектуванні нових освітніх та культурних об'єктів відіграє врахування потреб людей з обмеженими можливостями.

ВИСНОВКИ

Визначено основні чинники, що впливають на підходи до проектування освітньо-культурних студентських просторів і будівель: соціально-економічний, містобудівний, чинник функційного призначення, архітектурно-просторовий чинник.

Соціально-економічний чинник, що зумовлений демографічними особливостями основної групи користувачів — студентів, формує принцип індивідуалізації та узагальнення, що своєю чергою реалізується засобами створення гнучкості й трансформації індивідуального та групового навчального середовища.

Містобудівний чинник розглянуто у двох аспектах: освітньо-культурний студентський простір чи будівля як об'єкт взаємодії різних університетів на спільній загальнодоступній території, та освітньо-культурний сту-

дентський простір чи будівля як функційна одиниця міського середовища. Цей чинник формує принцип адаптивності архітектурних рішень, що реалізуються за допомогою комплексного передпроектного аналізу потреб і вимог до даних об'єктів та визначення ділянки для їх розташування.

Чинник функційного призначення уособлює необхідність поєднання певних функцій в одній будівлі чи у системі будівель і споруд залежно від поставлених завдань. Цей чинник формує принцип багатофункційності, який реалізується прийомами кооперування установ та компенсування функцій.

Архітектурно-просторовий чинник полягає у специфіці побудови сучасних інтер'єрних рішень та формуванні ефективних зв'язків між внутрішнім простором проєктованого культурно-освітнього студентського об'єкта і навколишнього міського середовища. Цей чинник формує принцип естетизації проєктних рішень, що реалізується за допомогою переосмислення простору існуючих закладів культури при університетах та введення прийомів інклюзивності простору університетського містечка.

У подальших дослідженнях слід дослідити вплив висвітлених чинників на принципи проектування сучасних освітньо-культурних просторів і будівель для студентів у складі ЗВО на теренах України.

ЛІТЕРАТУРА

Нормативні та законодавчі акти

[1] ДБН В. 2.2-9-2018 «Будівлі і споруди. Громадські будівлі і споруди».

[2] ДБН В. 2.2-3-2018 «Будівлі і споруди. Заклади освіти»

Друковані видання

[3] Bin Muslim M. H. The Use of Informal Learning Space By Students in UiTM Shah Alam Campus, Department of Town and Regional Planning, Faculty of Architecture, 2011.

[4] Coulson J., Roberts P., Taylor Is. University Trends: Contemporary Campus Design, 2014. 208 p.

[5] den Heijer A. Managing University Campus, 2011. 432 p.

[6] Dugdale S. Space Strategies for the New Learning Landscape / S. Dugdale, EDUCAUSE Review. Vol. 44. No. 2. March/April, 2009.

[7] Spaces for learning. A review of learning spaces in further and higher education. A report for the Scottish Funding Council prepared by AMA Alexi Marmot Associates in association with haa design. 46 p.

[8] Yee R. Educational environment No 2., New-York, 2005. 220 p.

REFERENCES

[1] DBN V. 2.2-9-2018 «Budivli i sporudy. Hromads'ki budivli i sporudy» (2018) [SCS V. 2.2-9-2018 «Buildings and structures. Public buildings and structures»] [In Ukrainian]

[2] DBN V. 2.2-3-2018 «Budivli i sporudy. Zaklady osvity» (2018) [SCS B. 2.2-3-2018 "Educational Institutions"] [In Ukrainian]

[3] Bin Muslim M. H. (2011) The Use of Informal Learning Space By Students in UiTM Shah Alam Campus, Department of Town and Regional Planning, Faculty of Architecture.

[4] Coulson J., Roberts P., Taylor Is. (2014) University Trends: Contemporary Campus Design, 208 p.

[5] den Heijer A. (2011) Managing University Campus. 432 p.

[6] Dugdale S. (2009) Space Strategies for the New Learning Landscape / S. Dugdale, EDUCAUSE Review. Vol. 44. No. 2. March/April.

[7] Spaces for learning. A review of learning spaces in further and higher education. A report for the Scottish Funding Council prepared by AMA Alexi Marmot Associates in association with haa design. 46 p.

[8] Yee R. (2005) Educational environment No 2,

[9] Апопій В. В. Соціальна функція торгівлі / В. В. Апопій // Економіка і прогнозування. 2007. № 4. 93 с.

[10] Бевз М. В. Завдання збереження та регенерації цінних архітектурно-містобудівних комплексів історичних міст / Проблеми розвитку міського середовища. Вип. 5–6. Київ, 2011. С. 15–23.

[11] Глибовець М. М., Гороховський С. С. Архітектура колаборативного навчального простору / The Fourth International Conference Theoretical and Applied Aspects of Program Systems Development, Ukraine, Berdyansk, 4–9 September 2007.

[12] Казаков Г. В., Діденко Е. А. Архітектурно-просторове проектування візуально-світлового середовища навчальних приміщень / Вісник НУ «Львівська політехніка». Серія «Архітектура», № 632. Львів, 2008. С. 197–201.

[13] Муравська С. Університетські центри Західної України як об'єкти туризму // Історико-культурні пам'ятки Прикарпаття та Карпат – важливі об'єкти в розвитку туризму ; зб. матер. IV Регіональної наук.-практ. конф. (Львів, 25 березня 2016 р.). С. 33.

[14] Черкес Б., Юрик Я. Методологічні основи дослідження міської ідентичності та її об'єктів-символів / Вісник національного університету «Львівська політехніка», серія «Архітектура», № 757. Львів, 2013. С. 3–6.

Електронні ресурси

[15] de Ridder-Symoens H. (1992, 1996), Rüegg W. (2004, 2011) A History of the University in Europe. 536 с. Режим доступу: <https://www.amazon.com/History-University-Europe-v1/dp/0521541131> (дата звернення 16.02.2021).

[16] Pearce M. University Builders Hardcover – 29 May 2001. 224 p. Режим доступу : <https://www.goodreads.com/book/show/5055687-university-builders> (дата звернення 16.02.2021).

[17] Brown M. & Long P. Trends in Learning Space Design, Learning Spaces. 2006. Available from : www.educause.edu/learningspaces (дата звернення 16.02.2021).

[18] Bulotaite N. University heritage – an institutional tool for branding and marketing/Nijole Bulotaite// Higher Education in Europe. Vol. 28. Is. 4. 2003. P. 449–454. Режим доступу : <http://www.trandfonline.com/doi/abs/10.1080/0379772032000170417> (дата звернення 16.02.2021).

[19] Diana G. Oblinger, Editor, Learning Spaces, 2006 EDUCAUSE. Available from : <https://www.educause.edu/ir/library/pdf/pub7102.Pdf> (дата звернення 16.02.2021).

[20] Radcliffe D. A Pedagogy-space-technology (PST) framework for designing and evaluating learning places. In D. Radcliffe, H. Wilson, D. Powell, & B. Tibbetts (Eds.). Learning spaces in higher education: Positive outcomes by design. Brisbane, Qld: The University of Queensland and the Australian Learning and Teaching Council (2009). Available from:<http://www.uq.edu.au> (дата звернення 16.02.2021).

Рисунок

[21] Alexandra den Heijer, Managing University Campus, 2011. 432 p

New-York, 220 p.

[9] Apopiy V. V. (2007) Sotsial'na funktsiya torhivli / V. V. Apopiy // Ekonomika i prohozuvannya. № 4. 93 s. [Social function of trade] [In Ukrainian]

[10] Bevz M.V. (2011) Zavdannya zberezhennya ta reneratsiyi tsinnykh arkhitekturno-mistobudivnykh kompleksiv istorychnykh mist / Problemy rozvytku mis'koho seredovyscha. Vyp. 5–6. Kyiv, S. 15–23. [Tasks of preservation and regeneration of valuable architectural and urban complexes of historic cities] [In Ukrainian]

[11] Hlybovets M.M., Gorokhovsky S.S. (2007) Arkhitektura kolaboratyvnoho navchal'noho prostoru / The Fourth International Conference Theoretical and Applied Aspects of Program Systems Development, Ukraine, Berdyansk, 4–9 September 2007. [Architecture of collaborative educational space] [In Ukrainian]

[12] Kazakov G.V., Didenko E.A. (2008) Arkhitekturno-prostorove proektuvannya vizual'no-svitlovoho seredovyscha navchal'nykh prymishchen' / Visnyk NU «L'vivs'ka politekhnika». Seriya «Arkhitektura», № 632. L'viv, S. 197–201. [Architectural and spatial design of visual and light environment of educational premises] [In Ukrainian]

[13] Muravska C. (2016) Universytets'ki tsentry Zakhidnoyi Ukrayiny yak ob'yekty turyzmu // Istoryko-kulturni pam'yatky Prykarpattya ta Karpat – vazhlyvi ob'yekty v rozvytku turyzmu ; zb. mater. IV Rehional'noyi nauk.-prakt. konf. S. 33. [University centers of Western Ukraine as objects of tourism] [In Ukrainian]

[14] Cherkes B., Yuryk J. (2013) Metodolohichni osnovy doslidzhennya mis'koyi identychnosti ta yiyi ob'yektiv-symvoliv / Visnyk natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika», seriya «Arkhitektura», № 757. L'viv. S. 3–6. [Methodological foundations of the study of urban identity and its objects-symbols] [In Ukrainian]

[15] de Ridder-Symoens H. (1992, 1996), Rüegg W. (2004, 2011) A History of the University in Europe. 536 с. Available from: <https://www.amazon.com/History-University-Europe-v1/dp/0521541131>

[16] Pearce M. (2001) University Builders Hardcover, 224 p. Available from: <https://www.goodreads.com/book/show/5055687-university-builders>

[17] Brown M. & Long P. (2006) Trends in Learning Space Design, Learning Spaces. 2006. Available from : www.educause.edu/learningspaces

[18] Bulotaite N. (2003) University heritage – an institutional tool for branding and marketing/Nijole Bulotaite// Higher Education in Europe. Vol. 28. Is. 4. P. 449–454. Available from: <http://www.trandfonline.com>

[19] Diana G. Oblinger, (2006) Editor, Learning Spaces, EDUCAUSE. Available from : <https://www.educause.edu/ir/library/pdf/pub7102.Pdf>

[20] Radcliffe D. A. (2009) Pedagogy-space-technology (PST) framework for designing and evaluating learning places. In D. Radcliffe, H. Wilson, D. Powell, & B. Tibbetts (Eds.). Learning spaces in higher education: Positive outcomes by design. Brisbane, Qld: The University of Queensland and the Australian Learning and Teaching Council. Available from:<http://www.uq.edu.au>

[21] Alexandra den Heijer, (2011) Managing University Campus. 432 p

ABSTRACT***Dmytrash O. Factors Influencing the Design of Student Educational and Cultural Spaces and Buildings.***

The publication is devoted to highlighting the main trends, patterns, and factors influencing the design of modern cultural and educational spaces and buildings at the premises of higher education institutions.

Analogy, analysis and synthesis, comparison and generalization have been used in the study to establish the patterns and features of architectural and planning solutions. Collection and grouping of factors, development and testing of hypotheses, as well as evaluation of processes, have been used to study the building mass, features of classification and description of results.

The analysis of the theoretical basis of designing cultural objects at universities shows that today this topic has been insufficiently covered in the domestic professional literature, which leads to the impossibility of implementing a positive world experience in Ukraine.

The modern tendencies of the formation of effective and comfortable educational and cultural spaces of higher educational institutions have been characterized. The influence of architectural and spatial decisions on the efficiency and intensity of use of the realized cultural and educational premises and buildings within the universities has been estimated.

The main directions of the formation of the functional content of students' spaces and buildings are highlighted, namely: culture and education in free time. Behind each of these areas, there is a certain type of activity, a group of premises. The main factors influencing the design of cultural and educational institutions in the Free Economic Zone have been determined, which include: socio-economic, urban planning, architectural and spatial, and functional factors.

It should be noted that the main criterion for the success of cultural and educational institutions in the free economic zone is the high intensity of their use, due to the involvement of food and drink venues in the group of main facilities. Besides, an important argument is daily access to facilities seven days a week, a large number of entrance spaces, and the use of training areas with flexible planning in the planning structure.

In conclusion, it should be noted that educational and cultural spaces and buildings have the function of involving as many students as possible in university life, creating a close community of students and teachers, improving the image and establishing interuniversity and international relations.

Keywords: institution of higher education; education; culture; architectural and spatial solution; cultural and educational space; architectural design; university building; factor; functional zoning; cultural and entertainment institutions; architectural environment design; student space; campus

AUTHOR`S NOTE:

Dmytrash Olha, PhD, candidate of architecture, asistent of Department of architectural environment design, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine, e-mail: olha.y.dmytrash@lpnu.ua, orcid: 0000-0002-5236-8144, professional orientation or specialization: architecture of buildings and structures

Стаття подана до редакції 20.05.2020р.

Стаття прийнята до друку 30.05.2020р.